

**БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ
НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ**
ДЗВО «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ» НАПН УКРАЇНИ

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ»**

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	А «Освіта»
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	А1 «Освітні науки»
РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	Другий (магістерський)
Освітньо-професійна програма	Педагогіка вищої школи
Мова навчання	Українська

**БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ
НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ**

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЗВО «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою

**Білоцерківського інституту неперервної
професійної освіти**

«25» червня 2025 року протокол № 6

Введено в дію наказом директорки

**Білоцерківського інституту неперервної
професійної освіти**

від «26» червня 2025 року № 01-01/19-О.Д.

Директор

Вікторія СИДОРЕНКО

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ»**

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ

А «Освіта»

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ

А1 «Освітні науки»

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Другий (магістерський)

**Освітньо-професійна
програма**

Педагогіка вищої школи

Мова навчання

Українська

Біла Церква 2025

Робочу програму з навчальної дисципліни «**Філософія освіти**» складено відповідно до навчального плану освітньо-професійної програми «Педагогіка вищої школи» спеціальності А1 «Освітні науки» галузі знань А «Освіта» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти та з врахуванням вимог стандарту вищої освіти за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки для другого (магістерського) рівня вищої освіти (наказ Міністерства освіти і науки України від 11 травня 2021 року № 520).

Робочу програму розроблено на основі «Положення про робочу програму навчальної дисципліни у Білоцерківському інституті неперервної професійної освіти».

Автор-укладач робочої програми:

Кивлюк Ольга Петрівна, доктор філософських наук, професор, професор кафедри педагогіки, психології та менеджменту

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри
педагогіки, психології та менеджменту
Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти
(протокол № 6 від 03 червня 2025 р.)

Рекомендовано на засіданні Ради із забезпечення якості освітньої діяльності
та якості вищої освіти
Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти
(протокол № 9 від 13 червня 2025 р.)

Затверджено Вченою радою
Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти
(протокол № 6 від 25 червня 2025 р.)

Завідувач кафедри
педагогіки, психології та
менеджменту

Юлія ГЕРАСИМЕНКО

Гарант ОПП «Педагогіка
вищої школи», кандидат
педагогічних наук, доцент

Володимир КУЛШОВ

ЗМІСТ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	5
2. МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	5
3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ.....	6
4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ».....	7
5. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	9
6. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	10
7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ.....	17
8. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ.....	17
9. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ.....	18
10. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ.....	18
11. ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ І ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ.....	21
12. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ІЗ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ».....	
13. ЗАРАХУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ, ОТРИМАНИХ ЗДОБУВАЧАМИ ШЛЯХОМ ФОРМАЛЬНОЇ, НЕФОРМАЛЬНОЇ ТА ІНФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	22
14. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ	23

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Шифр та найменування галузі знань, спеціальності, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		заочна форма навчання
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 3	Галузь знань А «Освіта»	Обов'язкова
		<i>Рік підготовки:</i>
Загальна кількість академічних годин – 90	Спеціальність А1 «Освітні науки»	1
		<i>Семестр</i>
		1
		<i>Лекції</i>
	Другий (магістерський) рівень вищої освіти	6 год.
		<i>Практичні</i>
		6 год.
		<i>Самостійна робота</i>
		78 год.
		Підсумковий контроль: залік

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета вивчення навчальної дисципліни – сформувати у здобувачів освіти ґрунтовне розуміння філософських засад освіти як складного соціокультурного феномену, сприяти розвитку критичного мислення, здатності до рефлексії та інтерпретації освітніх процесів і явищ у межах сучасної освітньої парадигми та в контексті глобальних цивілізаційних змін. Провідним акцентом є усвідомлення ролі філософського знання у трансформації змісту, цілей та цінностей освіти в сучасному суспільстві.

Завдання вивчення навчальної дисципліни:

- сформувати теоретичне підґрунтя для розуміння філософських концепцій освіти, їх історичної еволюції та сучасних інтерпретацій;
- розвинути здатність до критичного осмислення освітніх процесів крізь призму філософських підходів та теорій;
- розвинути навички аналізу, інтерпретації та порівняння різних філософських моделей освіти;
- сприяти усвідомленню педагогом своєї місії в контексті етичних, соціальних та культурних викликів сучасного світу;
- стимулювати здатність до самостійного пошуку, оброблення та аналізу філософсько-педагогічної інформації з різних джерел.

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач освіти повинен **знати:**

- фундаментальні філософські категорії та концепти, що лежать в основі освіти;
- основні історико-філософські традиції та сучасні напрями філософії освіти;
- філософські підходи до розуміння особистості, пізнання, розвитку та виховання;
- новітні концепції розвитку освіти і педагогіки, їх методологічні підходи.

уміти:

- здійснювати критичний аналіз філософських ідей щодо освіти, трансформуючи їх у контексті сучасних освітніх реалій;
- формулювати та обґрунтовувати власні позиції стосовно філософських проблем освіти;
- інтегрувати філософські знання у розробку інноваційних освітніх стратегій;
- ефективно здійснювати пошук, аналіз і систематизацію філософсько-педагогічної інформації з наукових джерел;
- створювати сприятливе освітнє середовище на основі філософських засад гуманізму, відкритості, толерантності та критичного мислення.

Набуття компетентностей

Інтегральна компетентність (ІК):

Здатність розв'язувати проблеми, задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері освітніх, педагогічних наук.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК8. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК7. Критичне осмислення проблем у сфері освіти, педагогіки й на межі галузей знань.

Програмні результати навчання (РН):

РН1. Знати на рівні новітніх досягнень концепції розвитку освіти і педагогіки, методологію відповідних досліджень.

РН6. Розробляти та реалізовувати інноваційні й дослідницькі проекти у сфері освіти/педагогіки та міждисциплінарного рівня із дотриманням правових, соціальних, економічних, етичних норм.

РН7. Створювати відкрите освітньо-наукове середовище, сприятливе для здобувачів освіти та спрямоване на забезпечення результатів навчання.

РН9. Здійснювати пошук необхідної інформації з освітніх/педагогічних наук у друкованих, електронних та інших джерелах, аналізувати, систематизувати її, оцінюючи достовірність та релевантність.

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ»

Тема 1. Філософія освіти в системі наукового знання

Сутність філософії освіти. Визначення предмета і завдань філософії освіти. Взаємозв'язок філософії освіти з педагогікою, соціологією, психологією. Структура філософії освіти: онтологічний, гносеологічний, аксіологічний виміри. Основні функції філософії освіти: пояснювальна, прогностична, критична, світоглядна. Методологічна база філософського аналізу освіти. Значення філософії освіти для формування освітньої політики та освітньої практики.

Тема 2. Еволюція філософії освіти: історичні парадигми та ідеї

Філософсько-освітні ідеї античності: від софістів до стоїків. Середньовічна філософія освіти. Гуманізм та філософія освіти в добу Відродження. Просвітництво як освітня філософія. Філософія освіти в німецькій класичній традиції. Українська освітня філософія: ідеї, постаті, традиції. Історична ретроспектива філософії освіти кінця ХІХ ст. початку ХХ ст.. Перехід від модерну до постмодерну: зміна парадигм філософії освіти.

Тема 3. Освітні ідеї основних напрямів філософії

Філософія освіти та її зв'язок з основними напрямками філософії. Екзистенціалізм: свобода, відповідальність і автентичність як освітні цінності. Феноменологія: «досвід світу» й інтерсуб'єктивність у навчанні. Аналітична філософія: мова, логіка та критичне мислення в освіті. Прагматизм: освіта як реконструкція досвіду (Дж. Дьюї). Постмодернізм: плюралізм, критика метанаративів і школа як простір різноманіття. Ідеї Ж. Дерріди: деконструкція як метод освітньої критики. Концепції Мішеля Фуко: влада, знання і дисципліна в освіті. Феміністська філософія: гендерна справедливість та подолання «прихованого навчального плану».

Тема 4. Сучасні філософські теорії освіти: аналіз основних концепцій та їх вплив на освітню практику

Значення філософських теорій у формуванні сучасних освітніх парадигм. Біхевіоризм як основа формалізованого підходу до навчання (Дж. Ватсон, Ф. Скіннер). Неопрогресивізм: освіта як інструмент соціального

розвитку (Дж. Дьюї, В. Кілпатрік). Есенціалізм: повернення до фундаментальних знань і дисциплін (В. Беглі, Е. Хірш). Конструктивізм: знання як індивідуально і соціально сконструйований досвід. (Ж. Піаже, Дж. Брунер). Критична педагогіка: освіта як простір визволення і соціальної трансформації (П. Фрейре, Г. Жиру). Порівняльний аналіз: переваги та виклики кожної теорії у контексті сучасної української освіти. Мультипарадигмальність сучасної освіти та необхідність критичного підходу до освітніх моделей.

Тема 5. Феномен цифрової освіти XXI століття

Глобалізація та цифровізація, їх взаємозалежність та вплив на зміст і цілі освіти. Цифровізація освіти як філософська та соціальна парадигма. Цифрові технології як чинник трансформації освітнього середовища. Проблема збереження гуманістичних цінностей в умовах інформаційної революції, техногенної цивілізації, формування моделі «Людина 2.0». Інформаційна педагогіка. Трансформація ролі викладача у цифрову епоху. Віртуалізація освітнього середовища: проблеми та перспективи. Медіаосвіта в цифровому суспільстві. Штучний інтелект в науково-освітній діяльності.

Тема 6. Філософські засади гуманістичної освіти

Гуманістична традиція в історії філософії освіти. Концепція самореалізації у педагогіці К. Роджерса, А. Маслоу. Діалогічна освіта (М.Бубер, П. Фрейре). Особистісно орієнтоване навчання як гуманістична практика. Визнання унікальності кожного здобувача освіти. Освіта як допомога у становленні автентичного «Я». Виховання як взаємодія і співпереживання. Емоційна компетентність як основа гуманістичної педагогіки. Критика неоліберальної моделі освіти з гуманістичних позицій. Гуманізація дистанційного та штучно інтелектуального середовища.

Тема 7. Освіта як простір цінностей, політики та відповідальності

Ціннісний вимір освіти: філософський підхід до змісту та мети навчання. Формування світогляду, ідентичності та громадянської позиції. Мультикультуралізм в освіті: виклики культурного різноманіття. Освіта як засіб міжкультурного діалогу. Інтернаціоналізм як стратегія глобальної освітньої інтеграції. Академічна мобільність, обмін і співпраця. Пошук балансу між глобальним і національним. Академічна доброчесність: етика знання у сучасній освіті. Трансформативна та трансформаційна освіта. Релігійна освіта в секулярному суспільстві. Концепції конфесійної та неконфесійної релігійної освіти. Громадянська освіта як підготовка до активного і відповідального громадянства. Гендерна освіта в контексті рівності можливостей та усвідомлення різноманіття. Інклюзивна освіта: від інтеграції до повноцінної участі. Освіта як простір відповідального вибору у багатовимірному світі.

Тема 8. Актуальні освітні тренди XXI століття: глобальні виклики, інноваційні моделі та філософсько-педагогічні орієнтири

Поняття глобальної освіти та її роль у контексті глобалізації. Освіта впродовж життя: філософія безперервного розвитку особистості. Креативна

освіта: розвиток творчого потенціалу у швидкозмінному світі. Філософія педагогічної освіти: рефлексивність, етика, лідерство. STEM та STEAM-освіта як інтегративний підхід до природничих, технічних та гуманітарних знань. Індивідуалізація освіти через персоналізацію освітніх траєкторій. Освіта для сталого розвитку: філософія відповідального майбутнього. Цифрова трансформація як фоновий тренд сучасної освіти. Переосмислення ролі освіти у світі невизначеності. Роль освітніх трендів у трансформації особистості та суспільства.

Тема 9. Сучасні тенденції у філософії освіти в контексті планетарних викликів

Роль міждисциплінарних досліджень у філософії освіти. Філософія освіти: між дуальністю змісту і світоглядною стратегією. Освіта як чинник формування екологічної свідомості. Соціальна справедливість та доступ до якісної освіти. Парадигма освіти для сталого розвитку: концепції ЮНЕСКО. Культурна адаптивність та глобальна відповідальність освіти. Освітня політика в контексті демократизації суспільства. Освіта як інструмент соціального впливу та мобільності. Освітні стратегії майбутнього: футурологічні підходи.

Тема 10. Філософське осмислення проблематики сучасної освіти в Україні: виклики, цінності, перспективи

Історичні передумови формування освітньої системи України: філософський аналіз. Ціннісні орієнтири української освіти: між традицією та модернізацією. Проблема якості освіти в Україні: філософський вимір. Доступність і рівність у сфері освіти: етичні та соціальні виклики. Освіта і війна: філософські роздуми про цінність знання в умовах національної кризи. Роль вищої освіти у формуванні громадянської свідомості та критичного мислення. Українська концепція людиноцентризму в освіті. Цифровізація освіти в Україні: філософські наслідки трансформації освітнього середовища. Формування національної ідентичності через освіту: між культурою, мовою та цінностями. Проблеми академічної доброчесності в українській освіті. Перспективи розвитку освіти в Україні: стратегічне бачення через філософську призму.

5. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів, тем	Усього	Кількість годин			
		Заочна форма			Самостій на робота
		Лекції	Практичні	Семінарські	
Тема 1. Філософія освіти в системі наукового знання		2			5
Тема 2. Еволюція філософії освіти: історичні парадигми та ідеї					18
Тема 3. Освітні ідеї основних напрямів філософії			2		5
Тема 4. Сучасні філософські теорії освіти: аналіз основних концепцій та їх вплив на освітню практику					10
Тема 5. Феномен цифрової освіти XXI століття		2			5
Тема 6. Філософські засади гуманістичної освіти					10
Тема 7. Освіта як простір цінностей, політики та відповідальності			2		5
Тема 8. Актуальні освітні тренди XXI століття: глобальні виклики, інноваційні моделі та філософсько-педагогічні орієнтири		2			5
Тема 9. Сучасні тенденції у філософії освіти в контексті планетарних викликів					10
Тема 10. Філософське осмислення проблематики сучасної освіти в Україні: виклики, цінності, перспективи			2		5
Разом	90	6	6		78

6. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Лекції

Тема і зміст лекції	К-ть годин
Тема 1. Філософія освіти в системі наукового знання Сутність філософії освіти. Визначення предмета і завдань	2

<p>філософії освіти. Взаємозв'язок філософії освіти з педагогікою, соціологією, психологією. Структура філософії освіти: онтологічний, гносеологічний, аксіологічний виміри. Основні функції філософії освіти: пояснювальна, прогностична, критична, світоглядна. Методологічна база філософського аналізу освіти. Значення філософії освіти для формування освітньої політики та освітньої практики.</p>	
<p>Тема 5. Феномен цифрової освіти XXI століття</p> <p>Глобалізація та цифровізація їх взаємозалежність та вплив на зміст і цілі освіти. Цифровізація освіти як філософська та соціальна парадигма. Цифрові технології як чинник трансформації освітнього середовища. Проблема збереження гуманістичних цінностей в умовах інформаційної революції, техногенної цивілізації, формування моделі «Людина 2.0». Інформаційна педагогіка. Трансформація ролі викладача у цифрову епоху. Віртуалізація освітнього середовища: проблеми та перспективи. Медіаосвіта в цифровому суспільстві. Штучний інтелект в науково-освітній діяльності.</p>	2
<p>Тема 8. Актуальні освітні тренди XXI століття: глобальні виклики, інноваційні моделі та філософсько-педагогічні орієнтири</p> <p>Поняття глобальної освіти та її роль у контексті глобалізації. Освіта впродовж життя: філософія безперервного розвитку особистості. Креативна освіта: розвиток творчого потенціалу у швидкозмінному світі. Філософія педагогічної освіти: рефлексивність, етика, лідерство. STEM та STEAM-освіта як інтегративний підхід до природничих, технічних та гуманітарних знань. Індивідуалізація освіти через персоналізацію освітніх траєкторій. Освіта для сталого розвитку: філософія відповідального майбутнього. Цифрова трансформація як фоновий тренд сучасної освіти. Переосмислення ролі освіти у світі невизначеності. Роль освітніх трендів у трансформації особистості та суспільства.</p>	2

6.2. Практичні заняття

№ з/п	Назва теми	К-ть годин
1	<p>Тема 3. Освітні ідеї основних напрямів філософії</p> <p>Філософія освіти та її зв'язок з основними напрямами філософії. Екзистенціалізм: свобода, відповідальність і автентичність як освітні цінності. Феноменологія: «досвід світу» й інтерсуб'єктивність у навчанні. Аналітична філософія: мова, логіка та критичне мислення в освіті. Прагматизм: освіта як реконструкція досвіду (Дж. Дьюї).</p>	2

	<p>Постмодернізм: плюралізм, критика метанаративів і школа як простір різноманіття. Ідеї Ж. Дерріди: деконструкція як метод освітньої критики. Концепції Мішеля Фуко: влада, знання і дисципліна в освіті. Феміністська філософія: гендерна справедливість та подолання «прихованого навчального плану».</p>	
2	<p>Тема 7. Освіта як простір цінностей, політики та відповідальності</p> <p>Ціннісний вимір освіти: філософський підхід до змісту та мети навчання. Формування світогляду, ідентичності та громадянської позиції. Мультикультуралізм в освіті: виклики культурного різноманіття. Освіта як засіб міжкультурного діалогу. Інтернаціоналізм як стратегія глобальної освітньої інтеграції. Академічна мобільність, обмін і співпраця. Пошук балансу між глобальним і національним. Академічна доброчесність: етика знання у сучасній освіті. Трансформативна та трансформаційна освіта. Релігійна освіта в секулярному суспільстві. Концепції конфесійної та неконфесійної релігійної освіти. Громадянська освіта як підготовка до активного і відповідального громадянства. Гендерна освіта в контексті рівності можливостей та усвідомлення різноманіття. Інклюзивна освіта: від інтеграції до повноцінної участі. Освіта як простір відповідального вибору у багатовимірному світі.</p>	2
3	<p>Тема 10. Філософське осмислення проблематики сучасної освіти в Україні: виклики, цінності, перспективи</p> <p>Історичні передумови формування освітньої системи України: філософський аналіз. Ціннісні орієнтири української освіти: між традицією та модернізацією. Проблема якості освіти в Україні: філософський вимір. Доступність і рівність у сфері освіти: етичні та соціальні виклики. Освіта і війна: філософські роздуми про цінність знання в умовах національної кризи. Роль вищої освіти у формуванні громадянської свідомості та критичного мислення. Українська концепція людиноцентризму в освіті. Цифровізація освіти в Україні: філософські наслідки трансформації освітнього середовища. Формування національної ідентичності через освіту: між культурою, мовою та цінностями. Проблеми академічної доброчесності в українській освіті. Перспективи розвитку освіти в Україні: стратегічне бачення через філософську призму.</p>	2

6.3. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	К-ть годин
1	<p>Тема 1. Філософія освіти в системі наукового знання</p> <p>1.1. Повторити визначення основних термінів та категорій філософії.</p> <p>1.2. Створити порівняльну таблицю, у якій відобразити різні підходи вітчизняних філософів (В. Андрущенко, О. Базалук, В. Кремень, В. Огнев'юк, С. Клепко та ін.) до філософії освіти як галузі наукового знання, до визначення її об'єкта, предмета та завдань.</p> <p>1.3. Написати есе (обсяг до 2 сторінок) на тему «Я і філософія: значення та можливості»</p>	5
2	<p>Тема 2. Еволюція філософії освіти: історичні парадигми та ідеї</p> <p>2.1. Створити порівняльну таблицю, в якій охарактеризувати основні ознаки становлення та еволюціонування філософсько-освітніх ідей через призму історичних парадигм та відповідних епохальних змін.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Філософсько-освітні ідеї античності: від софістів до стоїків. Середньовічна філософія освіти. • Гуманізм та філософія освіти в добу Відродження. • Просвітництво як освітня філософія. • Філософія освіти в німецькій класичній традиції. • Українська освітня філософія: ідеї, постаті, традиції. • Історична ретроспектива філософії освіти кінця ХІХ ст. початку ХХ ст.. • Перехід від модерну до постмодерну: зміна парадигм філософії освіти. <p>2.2. Підготувати доповідь-презентацію (до 10 слайдів) на будь-яку з обраних тем.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Античні уявлення про виховання: внесок софістів у становлення освітньої думки. • Педагогічні ідеали Сократа, Платона та Аристотеля: порівняльний аналіз. • Стоїчна філософія та її освітній вимір: формування морального характеру. • Освітні концепції Середньовіччя: схоластика та християнська педагогіка. • Гуманістичні ідеї освіти епохи Відродження: від Петрарки до Вікторіно да Фельтре. • Педагогічна думка епохи Просвітництва: ідеї Руссо, 	18

	<p>Локка, Дідро.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Німецька класична філософія освіти: Кант, Фіхте, Гегель. • Освітня антропологія Й. Г. Песталоцці та Ф. Фребеля. • Українська філософія освіти: ідеї Григорія Сковороди. • Ідеї національного виховання в українській філософсько-освітній традиції. <p>2.3. Створити бібліотеку цитат, які найкраще б демонстрували основні ідеї найвідоміших філософів всіх часів в контексті філософсько-освітнього дискурсу (від 20 цитат).</p>	
3	<p>Тема 3. Освітні ідеї основних напрямів філософії</p> <p>3.1. Написати есе (обсяг до 2 сторінок) на будь-яку тему обрану зі списку нижче.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Гендерні стереотипи в українській освіті та науці. • Роль педагога в екзистенційному вимірі. • Феноменологія як орієнтир для викладача, що дозволяє осмислити освітній процес. • Роль освіти в демократичній спільноті крізь призму прагматизму. • Визнання іншості в освіті: здобувач як носій унікального дискурсу. 	5
4	<p>Тема 4. Сучасні філософські теорії освіти: аналіз основних концепцій та їх вплив на освітню практику</p> <p>4.1. Ознайомитись з теоретичним матеріалом зазначеної тематики та створити міні-конспект за змістом.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Значення філософських теорій у формуванні сучасних освітніх парадигм. • Біхевіоризм як основа формалізованого підходу до навчання (Дж. Ватсон, Ф. Скіннер). • Неопрогресивізм: освіта як інструмент соціального розвитку (Дж. Дьюї, В. Кілпатрік). • Есенціалізм: повернення до фундаментальних знань і дисциплін (В. Беглі, Е. Хірш). • Конструктивізм: знання як індивідуально і соціально сконструйований досвід. (Ж. Піаже, Дж. Брунер). • Критична педагогіка: освіта як простір визволення і соціальної трансформації (П. Фрейре, Г. Жиру). <p>4.2. Підготувати реферативне повідомлення (від 5 ст.) на будь-яку тему:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Мультипарадигмальність сучасної освіти та 	10

	<p>необхідність критичного підходу до освітніх моделей.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Критична педагогіка П. Фрейре у контексті громадянської освіти в Україні. • Конструктивізм Ж. Піаже в умовах сучасного ЗВО. • Порівняльний аналіз: переваги та виклики кожної теорії у контексті сучасної української освіти. <p>4.3. Напишіть есе на тему: «Яка з сучасних філософських теорій освіти є найбільш актуальною для вітчизняних ЗВО сьогодні?» Обґрунтуйте свій вибір, використовуючи приклади з освітньої практики.</p>	
5	<p>Тема 5. Феномен цифрової освіти XXI століття</p> <p>5.1. Знайти та проаналізувати сучасні наукові публікації (статті, тези до 5 джерел за останні 5 років) на тему цифровізації освіти. Написати короткий огляд (до 2 ст.), вказавши головні ідеї, аргументи автора, власну оцінку змісту.</p> <p>5.2. Підготувати коротку презентацію (до 5 слайдів) або інфографіку на одну з тем за вибором:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Цифрова освіта як нова соціокультурна парадигма • Викладач у цифрову епоху: між функцією провідника і модератора • Штучний інтелект в освіті: потенціал і загрози 	5
6.	<p>Тема 6. Філософські засади гуманістичної освіти</p> <p>6.1. Здійснити порівняльний аналіз гуманістичної моделі освіти з неоліберальною моделлю за такими критеріями: цілі освіти, роль викладача, роль здобувача, освітні цінності, методи навчання, критика та виклики.</p> <p>6.2. Опрацювати уривок з праці одного з мислителів (на вибір) та написати короткий огляд, у якому визначити основні ідеї гуманістичної освіти, викладені в тексті.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • К. Роджерс «Свобода в навчанні» • П. Фрейре «Педагогіка пригноблених» • М. Бубер «Я і Ти» <p>6.3. Підготуйте мініпрезентацію (5–7 слайдів) або інфографіку на одну з тем:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Гуманістична освіта як відповідь на виклики технократичного суспільства • Діалог як основа освітнього процесу • Викладач-гуманіст: риси, цінності, дії 	10
7.	<p>Тема 7. Освіта як простір цінностей, політики та відповідальності</p> <p>7.1. Здійснити порівняльний аналіз щодо напрямків освітньої політики європейських країн (за вибором), США, Китаю,</p>	5

	Японії та України у вигляді аналітичної записки або порівняльної таблиці.	
8	<p>Тема 8. Актуальні освітні тренди XXI століття: глобальні виклики, інноваційні моделі та філософсько-педагогічні орієнтири</p> <p>8.1. Порівняйте ключові сучасні освітні тренди (на вибір: глобальна освіта, lifelong learning, STEM/STEAM, персоналізація навчання, освіта для сталого розвитку) за такими критеріями:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Основна мета • Ціннісні орієнтири • Цільова аудиторія • Інструменти реалізації • Потенціал для України <p>8.2. Оберіть сучасну публікацію або документ (наприклад, доповідь ЮНЕСКО, звіт OECD, освітню стратегію МОН України) і зробіть короткий аналітичний огляд. Визначте, які тренди відображені, і як вони пов'язані з філософсько-педагогічними засадами.</p>	5
9	<p>Тема 9. Сучасні тенденції у філософії освіти в контексті планетарних викликів</p> <p>9.1. Написати есе на тему: «Освіта для сталого розвитку як відповідь на глобальні виклики людства». Розкрити зв'язок між освітою, екологічною свідомістю, культурною адаптивністю та соціальною відповідальністю.</p> <p>9.2. Порівняти ключові освітні стратегії ЮНЕСКО (освіта для сталого розвитку, освіта для глобального громадянства тощо) за такими критеріями:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Основні цілі • Пріоритетні цінності • Вплив на освітній процес • Актуальність для України <p>9.3. Підготуйте презентацію (5–7 слайдів) або інформаційний постер на тему за вибором:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Освіта як інструмент глобальної відповідальності • Філософія освіти в умовах змін клімату та соціальної нерівності • Футурологія освіти: сценарії розвитку на горизонті 2050 	10
10	<p>Тема 10. Філософське осмислення проблематики сучасної освіти в Україні: виклики, цінності, перспективи</p> <p>10.1. Проведіть опитування серед студентів, викладачів або працівників освіти на тему: «Які цінності визначають</p>	5

	українську освіту сьогодні?» Підготуйте аналітичний звіт (1–2 сторінки) з результатами, висновками та філософськими узагальненнями.	
--	---	--

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Для активізації процесу навчання здобувачів освіти в ході вивчення освітнього компоненту **«Філософія освіти»** застосовується системно-комплексний підхід, що поєднує різноманітні навчальні технології і засоби.

На лекціях матеріал структурується чітко і зрозуміло, відповідно до тем освітнього компоненту. Увага здобувачів освіти зосереджується на фундаментальних теоріях та напрямках філософії освіти, наводяться конкретні праксеологічні результати. Викладач узагальнює закордонний та вітчизняний науково-освітній досвід у сфері філософії освіти, заохочуючи здобувачів освіти до критичного осмислення існуючих філософських концепцій та генерування власних ідей. Для покращення сприйняття інформації активно використовуються візуальні матеріали: мультимедійні презентації, схеми, нормативно-правові документи, моделі.

Під час практичних занять застосовуються словесні та практичні методи навчання, широко використовуються інтерактивні методи, які спрямовані на формування у здобувачів вищої освіти здібностей пізнання та зорієнтовані на взаємодію учасників освітнього процесу, а саме: дискусії, індивідуальна та групова форма роботи, аналітичні та креативні завдання, дебати. Застосовуються методи ділових, рольових ігор, проєктної діяльності, моделювання освітнього процесу в межах певної освітньої теорії, чи то освітнього тренду. Застосовується проблемно-орієнтоване навчання для спроби розв'язання освітньої проблематики у філософсько-освітньому вимірі та прогнозування наслідків.

Самостійна робота базується на теоретичних, практичних та наочних методах навчання і направлена на самостійне оволодіння здобувачами вищої освіти знаннями, розвиток дослідницьких навичок, створення аналітичних оглядів, порівняльних таблиць, виконання письмових творчих робіт, міні-проєктів за темами освітнього компонента «Філософія освіти».

В умовах змішаної та дистанційної моделей навчання активно використовуються сучасні технології. Інтерактивні лекції та семінари проводяться з допомогою хмарного сервісу Microsoft Teams платформи Office 365. Платформа Microsoft Teams застосовується для виконання самостійних дослідницьких і тестових завдань. Для оперативного зв'язку та обміну матеріалами використовується месенджер Viber. Онлайн-опитування та тестування проводяться за допомогою Google Forms.

8. ФОРМИ ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Поточний контроль з навчальної дисципліни «Філософія освіти» включає *поточне оцінювання* (з тем, визначених для аудиторного обговорення і самостійного опрацювання).

Поточний контроль передбачає оцінювання:

- результатів аналізу навчально-методичних і довідкових матеріалів;
- участі в дискусії під час лекційних занять;
- підготовки виступу до занять із презентацією (чи без);
- підготовки індивідуальних дослідницьких та творчих завдань за вибором здобувачів вищої освіти.

Конкретні форми поточного контролю.

Усні форми поточного контролю: фронтальне опитування з фундаментальних питань, індивідуальне усне опитування з конкретної тематики, бліц-опитування, обговорення та аргументування позиції у міні-дебатах, активна участь у дискусії.

Письмові форми поточного контролю: аналітичні роботи за першоджерелами в межах філософії освіти, на основі аналізу нормативно-правових документів, письмові порівняльні аналізи освітніх трендів, моделей, викликів, розв'язання тестових завдань (вибір однієї відповіді, множинний вибір, встановлення відповідності), створення філософсько-освітніх міні-проектів, моделювання та прогнозування результатів освітньої діяльності тощо.

Презентації з використанням мультимедійних засобів: представлення результатів аналітичного завдання, доповіді, результатів проєктної діяльності.

Підсумковий контроль навчальної діяльності студентів здійснюється у формі заліку (30 балів), який включає теоретичні питання для перевірки знання основних концепцій, моделей, теорій філософії освіти тощо.

9. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Бали за лекції враховують такі показники: активна участь здобувача у інтерактивах/дискусіях; самостійне опрацювання тем, винесених на самостійне опрацювання; виконання завдань для самоперевірки; опрацювання додаткових матеріалів з тем курсу.

Бали на практичному занятті здобувачі вищої освіти отримують за виконання аналітичних та тестових завдань, усні виступи з доповіддю та презентацією за обраними темами, опрацювання джерел, розробку та захист індивідуальних або групових міні-проектів, активність під час дискусій.

Бали за самостійну роботу враховують: виконання дослідницьких і творчих завдань індивідуально й колективно, написання есе, підготовку презентацій (інших візуальних матеріалів з дисципліни), опрацювання

навчально-методичних і довідкових джерел, активність самостійної пошукової роботи.

10. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання результатів роботи здобувачів освіти відбувається за **100 бальною шкалою**. Вага оцінки за кожен вид навчальної роботи та відповідну тему відображена у таблиці.

Розподіл балів, що присвоюється здобувачам вищої освіти за підсумкового контролю «залік»

№ теми	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Разом
Види навчальної роботи											
Лекції	2				2			2			6
Практичні заняття			10				10			10	30
Самостійна робота	2	7	1	6	2	6	1	2	6	1	34
Залік											30
Загальний бал											100

Критерії оцінювання результатів навчання

Поточний контроль успішності здобувачів вищої освіти здійснюється за 100 бальною шкалою згідно наступних критеріїв:

«90-100 балів» – здобувач вищої освіти в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей (в т. ч. у вигляді мультимедійних презентацій), глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу.

«82-89 балів» – здобувач вищої освіти достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей (в т. ч. у вигляді мультимедійних презентацій), в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.

«74-81 балів» – здобувач вищої освіти у переважній більшості володіє навчальним матеріалом, викладає його під час усних виступів та письмових відповідей (в т. ч. у вигляді мультимедійних презентацій), в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому більшість обов'язкової літератури. Але при викладанні питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неточності та помилки.

«60-73 балів» – здобувач вищої освіти в цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей (в т. ч. у вигляді мультимедійних презентацій), але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.

«Менше 60 балів» – здобувач вищої освіти не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності.

Додаткові бали до поточного контролю здобувач освіти може отримати, пройшовши навчальний курс у вигляді неформальної освіти з отриманням сертифікату в межах предмету вивчення дисципліни протягом навчального семестру, взявши участь у науковому, освітньому чи прикладному проєкті, який відповідає предмету дисципліни чи підготувавши дайджест (добір уривків з різних джерел на певну тематику). У форматі дайджестів можна зробити системний аналіз будь-якого теоретичного положення, розкрити різні точки зору на будь-яку проблему, тему, питання і зробити узагальнювальні висновки:

2 бали – нараховується здобувачам освіти, які пройшли навчальний курс у вигляді неформальної освіти з отриманням сертифікату в межах предмету вивчення дисципліни впродовж навчального семестру.

2 бали – нараховується здобувачам освіти, які взяли участь у науковому, освітньому чи прикладному проєкті, який відповідає предмету дисципліни.

1 бал – нараховується здобувачам освіти, які підготували дайджест на певну тематику в межах вивчення дисципліни.

Шкала оцінювання успішності здобувачів вищої освіти

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	задовільно
60 – 63	E	
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з

		обов'язковим повторним вивченням дисципліни
--	--	---

11. ПЕРЕЛІК НАОЧНО-ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ

У процесі вивчення дисципліни використовується система інформаційних ресурсів: дидактичні, програмні, мережа Інтернет, бібліографічні, бібліотечні. Серед них інтернет-ресурси, періодичні видання, наукові праці професорсько-викладацького складу, тези та матеріали наукових конференцій.

Засоби унаочнення та взаємодії:

1. Мультимедійні презентації в програмах Microsoft Office Power Point, Canva.
2. Відеоматеріали з каналу Ютуб та публічні відеолекції в записі.
3. Роздавальні матеріали – табличні і схематичні основи, інфографіка тощо.
4. Засоби зворотного зв'язку – хмарний сервіс Microsoft Teams платформи Office 365, сайт для інтерактивних презентацій і голосування Mentimeter.
5. В умовах дистанційного навчання – застосунки платформи для відеоконференцій хмарного сервісу Microsoft Teams платформи Office 365, Навчально-інформаційний портал БІНПО, єдина освітньо-цифрова екосистема БІНПО.

Необхідне матеріально-технічне забезпечення з використанням технологій дистанційного навчання:

- мережа Інтернет, електронні пристрої, у т.ч. персональні.

12. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ»

1. Філософія освіти як академічна дисципліна.
2. Сутність філософії освіти.
3. Функції філософії освіти.
4. Порівняння філософії освіти та педагогіки.
5. Тенденції розвитку освіти в епоху глобалізації.
6. Основні історичні етапи розвитку філософії освіти.
7. Освітні ідеї античної філософії: Платон, Арістотель, софісти.
8. Вплив християнської традиції на формування середньовічної освітньої думки.
9. Гуманістична освітня парадигма епохи Відродження.
10. Освіта в контексті філософії Просвітництва.
11. Педагогічні погляди І. Канта, Й. Фіхте, Г. Гегеля.

12. Неогуманізм і становлення ідеї всебічного розвитку особистості.
13. Прагматизм у філософії освіти: Дж. Дьюї та його педагогіка досвіду.
14. Основні положення екзистенціалістської концепції освіти.
15. Сутність і принципи конструктивістського підходу в освіті.
16. Основи критичної педагогіки П. Фрейре.
17. Постмодерні філософські підходи до освіти: деконструкція, плюралізм, критика влади знання.
18. Концепція самореалізації в гуманістичній педагогіці А. Маслоу і К. Роджерса.
19. Діалогічна модель освіти: М. Бубер, П. Фрейре.
20. Особистісно орієнтоване навчання як філософсько-педагогічна практика.
21. Академічна доброчесність: етичні та філософські основи.
22. Освіта в умовах війни: філософські аспекти стійкості та гуманізації.
23. Філософія інклюзивної освіти: від рівності до участі.
24. Ціннісний вимір освіти у сучасному суспільстві.
25. Глобальна освіта: філософські основи та цілі.
26. Освіта впродовж життя як концепція постіндустріального суспільства.
27. Сутність креативної освіти: розвиток творчості як філософське завдання.
28. Педагогічна освіта: філософські виміри професійного становлення.
29. STEM/STEAM-освіта: інтегративний підхід у філософському контексті.
30. Освіта для сталого розвитку: філософія майбутнього.
31. Освіта і мультикультуралізм: виклики і перспективи.
32. Громадянська освіта як основа демократичного суспільства.
33. Гендерна освіта: філософія рівності та деконструкції стереотипів.
34. Сучасна українська освіта: філософське осмислення викликів і можливостей.
35. Віртуалізація освіти: проблеми та перспективи.
36. Герменевтичний підхід в освітніх практиках.
37. Складові розвитку освіти: інклюзивність, інноваційність, соціальність, інтегрованість.
38. Цифровізація освіти як філософська та соціальна парадигма.
39. Медіаосвіта: мета, завдання, основні теорії.
40. Філософія освіти: між дуальністю змісту і світоглядною стратегією.

13. ЗАРАХУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ, ОТРИМАНИХ ЗДОБУВАЧАМИ ШЛЯХОМ ФОРМАЛЬНОЇ, НЕФОРМАЛЬНОЇ ТА ІНФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ

Відповідно до Порядку реалізації права на академічну мобільність (Постанова Кабміну від 12 серпня 2015 року № 579), «Положення про організацію освітнього процесу у Білоцерківському інституті неперервної професійної освіти», «Порядку визнання у Білоцерківському інституті неперервної професійної освіти результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та інформальної освіти», «Положення про індивідуальну освітню траєкторію здобувачів вищої освіти» часткове зарахування результатів навчання можливе в результаті проходження освітніх курсів на платформах та отримання відповідних сертифікатів, зокрема:

1. Освітні проєкти під час і після війни: майбутнє в руках українських дітей та молоді. Філософія

<https://pifa.ua/training/osvitni-proekti-pid-cas-i-4500?cat=LiDQpNGW0LvQvtGB0L7RhNGW0Y8%3D&inpoint=pifa.ua>

2. Філософія освіти як галузь знань та навчальна дисципліна. Курс онлайн-лекцій

<https://www.youtube.com/watch?v=jdJILLIOTVw>

3. Філософсько-психологічні погляди Тараса Шевченка

<https://hub.atoms.com.ua/training/filosofskopsihologicni-pogradi-tarasa-sevcenka-10510?inpoint=hub.atoms.com.ua>

4. Християнський гуманізм філософсько-педагогічного вчення П. Юркевича та його актуальність

<https://ruh.com.ua/training/hristianskij-gumanizm-filosofskopedagogicnogo-vcenna-purkevica-4990?inpoint=hub.atoms.com.ua>

5. Інтеграція філософських принципів у цифрову освіту: практичні аспекти роботи з новітніми технологіями

<https://ippo.com.ua/training/integracia-filosofskih-principiv-u-cifrovu-10670?inpoint=ippo.com.ua>

Часткове зарахування результатів навчання з певних тем дисципліни можливе за участі здобувача освіти в Міжнародних, Всеукраїнських, регіональних наукових конференціях, семінарах, майстеркласах, програмах міжнародного стажування з отриманням сертифікату в межах предмету вивчення дисципліни.

14. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні

1. Андрущенко В., Кивлюк О., Скубашевська О. Інформаційний вимір сучасної освіти. К.: «МП ЛЕСЯ», 2017. 596 с.

2. Базалук О.О., Юхименко Н.Ф. Філософія освіти: Навчально-методичний посібник. Київ, 2010. 164с.
3. Кивлюк О., Воронкова В., Нікітенко В. Інтеграція віртуальної реальності та освіти в контексті креативності та сучасних тенденцій цифрового розвитку / *Creative approaches in modern scientific and practical activities : collective monograph / Compiled by V. Shpak; Chairman of the Editorial Board S. Tabachnikov. Sherman Oaks, California : GS Publishing Services, 2023. С.47-64. DOI: 10.51587/9798-9866-95990-2023-013*
4. Кивлюк О., Воронкова В., Нікітенко В. Цифрова освіта у добу штучного інтелекту: філософські аспекти суспільних змін. *Theoretical and practical research in 2024: collective monograph / Compiled by V. Shpak; Chairman of the Editorial Board S. Tabachnikov. Sherman Oaks, California : GS Publishing Services, 2024. С.127-137. DOI: 10.51587/9798-9917-51902-2025-021.*
5. Кивлюк О., Нікітенко В., Воронкова В., Олексенко Р., Сухенко В. Філософська рефлексія штучного інтелекту та його вплив на розвиток суспільства, людини, освіти. *HUMANITIES STUDIES : збірник наукових праць / гол. ред. В. Г. Воронкова. Запоріжжя : Видавничий дім «Гельветика», 2024. Випуск 19 (96). С.67-77.*
6. Кивлюк О.П. Єдність освіти та науки в контексті процесу гуманізації: шляхи інновацій. *Процеси гуманізації та гуманітаризації освіти : колективна монографія / А.В. Сакун, О.П. Кивлюк, М.О. Нестерова та ін. Київ : КНУТД, 2020. С. 129 – 143. (176 с.)*
7. Кивлюк О.П. Інформаційна педагогіка: філософія, теорія, практика:[монографія]. К.: УАН ВІР, 2011. 336 с.
8. Кивлюк О.П. Креативна освіта в контексті віртуалізації освітнього простору. *Цифрова платформа: інформаційні технології в соціокультурній сфері.* Київ: Видавничий центр КНУКіМ, 2022. Том 5. №2. С.293-300.
9. Кивлюк О.П. Людина 2.0: філософські абрисы транс- та пост гуманістичних концепцій. *Освітній дискурс : збірник наукових праць / Гол.ред. О.П. Кивлюк. Київ : ТОВ «НІА «НТІ», 2025. Випуск 53 (3-4). С. 29- 35. [https://doi.org/10.33930/ed.2019.5007.53\(3-4\)-4](https://doi.org/10.33930/ed.2019.5007.53(3-4)-4).*
10. Кивлюк О.П., Мордоус І.О. Забезпечення якості вищої освіти в контексті теорії інституціоналізму. *Освітній дискурс : збірник наукових праць / Гол.ред. О.П. Кивлюк. Київ : ТОВ«НІА «НТІ», 2020. Випуск 22 (4). С. 89-103.*
11. Кивлюк О.П., Нікітенко В.О., Олексенко Р.І. Формування цінностей цифрової освіти і цифрової людини у діджиталізованому суспільстві. *HUMANITIES STUDIES : збірник наукових праць / гол. ред. В. Г. Воронкова. Запоріжжя : Видавничий дім «Гельветика», 2022. В. 10 (87). С. 53-63. (158 с.).*
12. Клепко С.Ф. Філософія освіти в європейському контексті. Полтава: ПОППО, 2006. 328 с.
13. Нікітенко В., Воронкова В., Кивлюк О. Цифровий гуманізм як нова парадигма розвитку сучасних гуманітарних наук. *HUMANITIES STUDIES : збірник наукових праць / гол. ред. В. Г. Воронкова. Запоріжжя : Видавничий дім «Гельветика», 2025. Випуск 22 (99). С.81-90.*

14. Філософія освіти : Навчальний посібник. 2-ге видання / за наук. ред. академіка В. П. Андрущенко [та ін.]. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2021. 348 с.

15. Філософія освіти: Навчальний посібник / за заг.ред. В.Андрущенко, І. Передборської. К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2009. 329 с.

Допоміжні

1. Горошкова Л.А. Освіта для сталого розвитку: теорія, методологія, практика. Київ: БІНПО, 2022. 102 с.

2. Зязюн І. А. Сучасна освіта у контексті гуманістичної філософії. *Діалог культур : Україна у світовому контексті : філософія освіти* : зб. наук. пр. Львів : Світ, 1999. Вип. 4. С. 5–12.

3. Калініна Л. Ідеї екзистенціалізму в управлінні закладом освіти. *Освіта і управління*. 2002. № 2. С. 79.

4. Кивлюк О.П. Неформальна освіта в концепції lifelong learning. *Освітній дискурс* : збірник наукових праць / Гол.ред. О.П. Кивлюк. Київ : «Видавництво «Гілея», 2017. Випуск 1. С.22–34.

5. Кивлюк О.П., Воронкова В.Г. Людина у освітньому просторі SMART-СУСПІЛЬСТВА. *Міждисциплінарні дослідження складних систем* : [збірник наукових праць]. 2017. Номер 10-11. Київ : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова. С. 89-96.

6. Кивлюк О.П., Воронкова В.Г. Формування нової концепції інноваційної освіти в умовах глобалізації. *Освітній дискурс* : збірник наукових праць / Гол.ред. О.П. Кивлюк. Київ : «Видавництво «Гілея», 2017. Випуск 2. № 2 (Серія : філософські науки). С. 65-78.

7. Кремень В. Г. Філософія людиноцентризму в стратегіях освітнього простору. Київ : Педагогічна думка, 2009. 520 с.

8. Кузьменко Г.В. Від STEM- до STEAM-освіти: ключові аспекти на прикладі ініціатив уряду США. *Освіта та розвиток обдарованої особистості*. № 4 (79) / IV квартал / 2020. С.18-24.

9. Свідло М. С. Філософія освіти як синтез філософії та педагогіки / М. С. Свідло, І. І. Сторожик. *Вісник НТУУ «КПІ». Філософія. Психологія. Педагогіка* : збірник наукових праць. 2007. № 2(20). Ч. 2. С. 11–15.

10. Теорія і практика індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти / [авт. кол.: О. М. Топузов, О. В. Малихін, Н. О. Арістова, С. В. Алексеєва, Р. А. Попов, О.В. Барановська, Л. В. Шелестова]; за наук. ред. д. пед. н., проф. О. В. Малихіна. [Електронне видання]. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2024. 1099 с.

11. Філософія освіти : хрестоматія : навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. / уклад.: В.О. Огнев'юк, О.М. Кузьменко. К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2014. 508 с.

12. Черепанова С. Філософія освіти: до питання концептуалізації. *Філософія освіти*. 2021. 27 (2). С. 116-137.

13. Brinkmann M., Friesen N. Phenomenology and Education. *Encyclopedia of Educational Philosophy and Theory*. Singapore : Springer, 2016.
14. Dewey J. Democracy and Education : an Introduction to the Philosophy of Education. New York : Macmillan, 1916.
15. Edwards R., Usher R. Postmodernism and Education. London : Routledge, 2002.
16. Fernando R. A. N. Philosophy of Life and its Relation with Philosophy of Education: An Existentialists Approach. 7th International Conference on Education, Humanities and Social Sciences Studies (EHSSS-17). Pattaya, 2–3 May 2017.
17. Kyvliuk O., Svyrydenko D. Academic mobility as “brain drain” phenomenon of modern higher education // *Studia Warminskie – Olsztyn: Wydawnictwo UWM* , 2017. 54. P. 361-372. [<http://wydawnictwo.uwm.edu.pl> <http://www.studiawarminskie.uwm.edu.pl/numery-studiow-warmi-skich/>].
18. Portelli J. P. Analytic Philosophy of Education. *Interchange*. 1987. – Vol. 18, № 3.
19. STEM-освіта: сучасні підходи та перспективи впровадження: бібліогр. покажч. (2017–2022 рр.) / уклад.: В. П. Балюк, Н. Н. Кузьміна, С. В. Спірякова (відп. за вип.), О. В. Токміленко ; Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, Бібліотека імені М. А. Жовтобрюха. Полтава, 2023. 22 с.
20. UNESCO. Education for Sustainable Development: A Roadmap. Paris : UNESCO, 2020.

Інформаційні ресурси

1. Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського: офіційний сайт: [Електронний ресурс]. URL: <https://dnpb.gov.ua>
2. Закон України «Про вищу освіту»: [Електронний ресурс]. URL: <https://surli.cc/smnsnt>
3. Закон України «Про освіту»: [Електронний ресурс]. URL: <https://surl.lt/fqvujz>
4. Міністерство освіти і науки України: офіційний сайт: [Електронний ресурс]. URL: www.mon.gov.ua
5. Навчально-інформаційний портал БІНПО: офіційний сайт: [Електронний ресурс]. URL: <https://binpo.com.ua>

